

ons heen af-
traks staan we
aring van God,
shzelf een heer-
van vlak nabij,
svolheid en der
ord, doch op
ns, ook al is ze
lijkheid. Maar
um. 12:8, van
Middelaar dan
an vlakbij God
vlakbij (Deut.
zaak is nog op
realiteit is dus
op langen af-

afwijzing van
f". Tenzij men
tekst niet eens
n-spiegel „toch
„ook dan nog
s nog niet veel
or Gods genade
geschenk van
t woord wil af-
n, zou moeten
the openbaring
K. S.

ELIJK LEVEN

elkens weer op
ijn weinige, en
e menschen te
e combinaties
orbeeld slechts.
I. Heeft hij er
daar behandeld
van ds D. K.
zendingsdepu-
keraad van ds
eraad laat zich
moment beheer-
ssie was prof.
Groningen zich
ngelaten heeft,
s de Goede erg
aanwezigheid?
g-rapport van
ijken met een
ardelijk afkeu-
er zending be-
? Dit gerede-
een beetje te-
We gelooven,
end heeft wat
nt ware op zij
elegde concept.
gauw gezegd;
Utrecht-Noord-
k ù n n e n
is zijn opvat-
u mogen doen
sies te verdee-

eld nog — bij
enoeming van
ommissie I in-
kerkeraad ver-
n op onkundi-

poral niet van
door de Ker-
de n". Wel-
lijk af te keu-
missie rappor-

worden krach-
o d i g d e
gen: u is niet
ou kunnen als
kant) en daar-
een soort van
in een com-
n o e m e n
o e n o e m d.
Een hoog-
o d e advies
e n o e m d.
Zoo'n commis-
s a d v i e s
missie zijn de
en dus ook de
gedragen, om
m i s s i e
chlen zoo niet,
het gaat soms
h aan de pro-
? Als ze dan
h.i. zou moe-
ok, wel, dan

kunnen ze soms heel wat tijd besparen voor zich, en de commissie, en de synode, als ze dan maar zelf op papier zetten, wat anders een ander van hen min of meer moet overnemen. We zullen geen voorbeelden noemen, maar wilden graag een beetje meer courtoisie.

Trouwens, heel die vrees voor professoren is maar nonsens. Men kan ze toch de baas? De Goede heeft toch kunnen zeggen wat hij wilde op de synode, ook tegen ondergeteekende? Niet de controleerbare aanwezigheid van professoren is een gevaar; maar de slappedanigheid van synodeleden, die hun woorden slikken al zijn ze ook daverende onzin (1942-44), of bij voorbaat zich er tegen schrap zetten, ook al kunnen ze er niet tegen op met argumenten. B e i d e zijn vormen van slapheid. En wie de professoren laat weggaan, wel, die krijgt gekonkel achter de schermen terug. Er zijn nu eenmaal synodeleden, die niet op eigen beenen kunnen staan (we wisten vroeger b.v. precies wie de spreekbuis was van prof. A. of prof. B., als die het wenschelijk vond, niets te zeggen of weg te blijven). Die lopen dan toch rond met een advies van een hoogleeraar. Dan kunnen de anderen, als ze erbij zijn, tegenwicht vormen. Zoo ze weg zijn, krijgen de diplomaten achter de schermen, in een verdiplomatieke periode, precies wat ze hebben willen. We hadden het nog goed; het gevaar ligt al weer voor de deur; en ik verklaar rustig, dat de kerken beter alle professoren tegelijk kunnen hebben, en aan het woord kunnen laten komen, dan hen weg te laten van de vergaderingen, en voorts te beleven dat er door enkelen langs niet controleerbare wegen toch advies gegeven wordt. Zoo zij het niet aanbieden, het wordt toch gevraagd.

Overigens is voor wat dit geval betreft, de opmerking van Utrecht vrij onvruchtbaar.

Want tegen „invloeden" is toch niet te waken. En „invloeden" komen heusch niet alleen van professoren. De telefoon heeft ook met anderen aansluiting. Voor mij is de hoofdzak: geeft iemand zijn adviezen onder controle. En het geharrewar over professoren ter synode is een beetje zoo, dat ik er liever geen woord voor zoek, al kan ik er wel een vinden. Ik hoor daar meer stemmingsmuziek in dan den kerken nuttig is. En ik weet, dat een synode, die nu eenmaal a n t o m a t i s c h krachten haar samenstelling, naast prachtige kerels (ik heb me ook dezen keer over veler capaciteiten verbaasd) ook altijd er hebben zal, die niet op de hoogte k ù n n e n zijn van de soms zware zaken (hoeveel moeite kost het mezelf?) er alleen maar mee geholpen is, als er ook adviseurs bij zijn, die n i e t s hebben te b e s l i s s e n, maar wel wenken kunnen geven. Stuur ze weg, en laat de zaken over aan de favorieten achter de schermen (professoren of agitators, semi-publieke of publieke), en de corruptie keert terug. Met de noodige ongelukken.

Maar juist daarom had ik gewild, dat de kerkeraad van Utrecht-Noord-West k o p e n s t a a r t van zijn missie een beetje secuurder had bekeken. Zoo kop, zoo staart. Beide even onheilmisch.

Want, wat dien staart betreft: daar staat een deftig citaat van Voetius bij. De kerkeraad verzulmde erbij te zeggen waar hij het gevonden heeft: ik wou het wel eens graag controleren. Zou ik het mogen weten? Het komt bij hem zeker niet van — een adviseur, die intellectuele overmacht in de schaal wierp. Welnu dan, hier is de staart: „De kerkeraad herinnert zich het woord van Voetius, dat, indien de meerdere vergaderingen hun M A C H T (!) mochten gebruiken tegen de Schrift, de FUNDAMENTEEL kerkelijke wetten, de Kerken die besluiten niet moeten aannemen, die niet ter uitvoering moeten overgeven, maar die in het midden moeten laten, of ze verscheuren, ja, indien zij dat door alle, of althans de meeste stemmen zouden kunnen verkrijgen, de besluiten der vorige samenkomst, door een nieuwe samenkomst uit alle kerkeraaden moeten laten verbeteren".

Dat staat er heusch allemaal.

Hun „mácht" gebruiken. Dat vind ik een leelijk woord. Het klopt niet op de synode van Amersfoort. Ik neem dat woord kwalijk. Ik heb ds v. Dijk daar zien worstelen en ds de Goede heeft hem hooren bidden. Ik heb daar geen „machts"-gebruik gezien. Ik heb daar in andere categorieën zien denken. „Macht gebruiken"? Wie houdt er vandaag conferenties van „vrienden" van een bepaald blad? En wie spreekt daar?

En dan: fundamenteel kerkelijke wetten, waartegen macht gebruikt is? Hier slaat de stem door. Omdat we ons niet op sleptouw laten nemen schenden we fundamentele kerkelijke wetten? Omdat we k e r k s c h e u r d e r s niet met ons laten spelen, schenden we de wetten der Kerk?

De stem van Voetius, slaat die soms door?

Nee, die van Utrecht. Ik zou den scriba van Utrecht dankbaar zijn, als hij mij eens de plaats noemde, waar het woord van Voetius staat, dat de kerkeraad zich herinnert. Ik beloof hem: één van beide:

Ik toon aan, dat dit citaat van Voetius op het Amersfoortsche past als een tang op een varken, — of:

Ik doe openlijk boete over dit woord, als ik zei, dat het niet Voetius' stem, doch die van dit stuk was, welke uitschoot.

Volgende week meer, tot onzen spijt.

K. S.

De „Oecumenische Synode"

Ons laatste artikel over het amsterdamsche losvaste convent stelde in uitzicht een bespreking van nog enkele agendapunten. Sindsdien vernamen we echter, dat prof. Veenhof ook daarover iets op het hart had; en daarom laten we onze eigen opmerkingen maar achterwege, teneinde collega V. te laten zorgen voor eenige afwisseling.

K. S.

Van crisis tot crisis.... (I)

Het leven onzer dagen ontplooit — of, beter gezegd: ontbindt — zich in een razend snel tempo. Er gaapt tusschen onze huidige krankzinnige wereld en die van vóór 1914 vermoedelijk een dieper en breeder kloof dan tusschen het rijk van Keizer Wilhelm II en dat van Karel V. De wereld is immers steeds kleiner geworden. Tengevolge van de ontwikkeling der techniek zijn de afstanden verdwenen. De afstand Amsterdam-Batavia is momenteel niet zoo groot als die van Amsterdam-Rotterdam voor anderhalve eeuw. Het is thans mogelijk, dat één man door de ganache bevolking der wereld gehoord word op hetzelfde moment waarin hij spreekt. Wat in de ééne hoek der aarde geschiedt is onmiddellijk overal bekend en laat onmiddellijk overal zijn invloed gelden. Geestesbewegingen krijgen al meer een planetair karakter. En feitelijk zijn er maar twee grootmachten onder de menscheit, die meespreken: Rusland en Amerika. Verklaarde Stalin niet onlangs, dat West-Europa zoo- wel in een wereldoorlog als in den wereldvrede een te verwaarloozende factor is?

Deze hevige versnelling van het levenstempo is er ook ten opzichte van het kerkelijke leven te bespeuren.

De Roomsche-katholieke kerk zal spoedig haar antichristelijke ontwikkeling voleinden. We konden dezer dagen immers lezen, dat volgens welgelichte vaticaanse kringen het volgende jaar het dogma van de hemelvaart van Maria zal worden afgekondigd. Op de vergoddelijkheid van den paus in 1870 is dan die van Maria gevolgd. En in die beide ongehoord-brutale declaraties heeft dan de roomsche kerk zichzelf „tot den hemel toe verhoogd", ja, zich in eigen macht en kracht en deugd in den hemel ingedrogen. Voorts is de idee van de ééne wereldkerk niet langer meer een illusie. Haar contouren teekenen zich reeds boven den gezichtseinder af. Wordt deze eeuw naar het woord van aartsbisschop William Temple niet „de eeuw van de oecumenische beweging"? En met, of liever in en door deze oecumenische beweging breekt zich een nieuw bijden, een nieuwe theologie, een nieuw geloof, ja, een nieuwe religie baan in de menscheit en veroverd de harten en zielen van duizenden.

En ons nederlandsche kerkelijk leven vertoont in nauw verband met wat in de wereld gaande is niet minder groote evoluties. De Hervormde Kerk is in de laatste jaren anders geworden. Ze is niet langer een conglomerat van richtingen, bijeengehouden door een a-kerkelijke organisatie en de mythe van een Vaderlandsche Kerk. De richtingen zijn aan het verdwijnen. Nadat ze bijna een eeuw het aspect van het leven der Ned. Herv. Kerk hadden bepaald, verzwakken ze zieldoeren in kracht en vervaagt navenant haar beeld. Ook in de Herv. Kerk geeft een nieuw bijden, een nieuwe theologie, een nieuw geloof, ja, een nieuwe religie een geheel nieuw kerkelijk ideaal, dat met een nieuw pathos wordt nagejaagd.

Speciaal voor wat Groen van Prinsterer de gereformeerde gezindte noemde is deze ontwikkeling der dingen van geweldigen invloed geweest. Was het voor een vijftig jaar inderdaad zóó, dat de in verschillende kerkelijke gemeenschappen levende gereformeerden, eenzelfde bijdenis onderschreven, en die bijdenis ook, globaal genomen, op dezelfde wijze lezen en verstonen, thans is dat totaal anders geworden. Speciaal onder den invloed van Karl Barth is de idee van bijdenis en bijden zelf radicaal veranderd. En het benauwende, verwarrende en verwoestende van deze nieuwe situatie is, dat menschen, die met dezelfde woorden „bijden" zóó oneindig ver van elkaar staan, dat ze elkaar niet eens meer begrijpen, laat staan een eenheid vormen.

Welnu, de genoemde — en andere! — evoluties in de religieuze en kerkelijke wereld hebben óók de synodaal gebonden gereformeerde kerken aangegrepen en daarin een nieuwe situatie in het leven geroepen. En het is noodig, dat we ons daarvan ter dege rekenschap geven. Wij mogen de broeders en zusters daarin nooit loslaten. Zij kwamen eenmaal met ons aan één Avondmaalstafel. Zij bedienden met ons, in één gemeenschap, het heilige ambt. Zij zijn in grooten getale van ons vleesch en bloed. We moeten daarom met hen en vóór-hen worstelen in gehoorzaamheid aan Jezus Christus en het woord des HEEREN. Wij moeten ons blijven beijveren om hen te overtuigen, dat ze God hebben bedroefd en vertoerd en dat het nu met hen mis móet gaan! Wij moeten hen in liefde en trouw toonen waarin ze den HEERE verlieten, hoe de wereld onder hen doorwerkt en nu haar duizenden verslaat. Wij moeten dat vooral doen, wanneer hun kerkelijk leven een hoogtepunt beleeft, een stroomversnelling ontvangt, misschen zelfs in een andere koers wordt gedreven door een generale synode. Is deze niet speciaal voor hen het hoogtepunt, de be-

OP EN OM 'T KERKPLEIN

Waarom zoo nauw??

Een verdienstelijk Nederlander is onlangs negentig jaar geworden. We laten hier achterwege wie. Want het zou kunnen zijn, dat we onbedoeld hem raakten, en dat willen wij tot geen prijs in dit geval.

Aan den Jubilaris wijdde J. W(aterink) in Trouw een felicitatieartikel.

En daarover, niet over den negentigjarige, wilden we het hebben. J. W. schrijft o.m., na vastgesteld te hebben, dat de jubilaris in zijn werk een christen is: „Vele Christenen in Nederland hebben het betreurd, dat hij ondanks het positieve schriftuurlijke geluid, dat hij zoo menigmaal liet hooren, niet alleen voorstander was van openbaar onderwijs, maar ook liberaal in de politiek". En hij gaat dan voort: „Het is hier de plaats niet om uitvoerig over die schijnbare tegenstelling in hem te schrijven. Voor hemzelf hing zijn politieke houding wel degelijk met zijn christelijke overtuiging samen".

We vragen uw aandacht voor één woord: s c h i j n b a a r. Het feit, dat iemand aan wien J. W. den christennaam niet ontzegt, voorstander is van Openbaar Onderwijs en liberaal in de politiek, dat is volgens J. W. slechts een s c h i j n b a a r tegenstelling. De kwestie wordt afgedaan daarmee, dat voor den betrokkene zelf diens politieke houding wel degelijk met zijn Christelijke overtuiging samenhangt.

Nu denken we er niet aan, ons een oordeel aan te matigen over de verhouding waarin iemand als de jubilaris, over wien J. W. schrijft, staat tot God den HEERE in het aangezicht van Jezus Christus. Dat hebben onze vaders ook nooit gedaan als ze stonden tegenover menschen, die in de kerk en in hun huls Christen waren en liberaal in de politiek. Maar ze hebben den ernst van zoo'n situatie ook niet verbleemd. Niet gezegd: hier is slechts een schijnbare, maar wel: hier is een échte tegenstelling. Ze hebben niet personalistisch geoordeeld: voor henzelf hangt die politieke houding samen met hun Christelijke overtuiging. Maar ze hebben rustig ontkend, dat men uit waarlijk Christelijke overtuiging liberaal kan zijn in de politiek, al hebben ze de mogelijkheid van een dwalende consciëntie in rekening gebracht.

Geloof J. W. ook, dat iemand vandaag ook uit Christelijke overtuiging lid van de Partij van de Arbeid kan zijn?

We zijn erg bang, dat J. W. in zijn oordeelvellingen — hij kwam er ongevraagd mee voor den dag — wel zeer sterk in personalistische, subjectivistische wateren is verzeld.

We achten dat niet onbedenklijk.

En zien hier weer een symptoom van het feit, dat alle subjectivisten zoo heel „ruim" in hun oordeelvellingen zijn tegenover niet-Gereformeerden, maar zoo eng in hun ingewanden als het ons vrijgemaakten betreft.

Wij zijn géén voorstanders van Openbaar Onderwijs.

Wij zijn niet liberaal in de politiek.

En waarom klaagde J. W. op een synodale vergadering, die hij overigens nogal spaarzaamelijk bezocht wegens zijn drukke werkzaamheden, dat „ons aller Moeder" in gevaar was, omdat enkele van haar kinderen weigerden het zaad des verbonds te houden voor (reeds) wedergeboren?

J. W. had kunnen weten, dat deze weigering wel degelijk samenhangt voor henzelf met hun christelijke overtuiging.

Of vindt hij de weigering een synodaal perfectum te slikken erger dan Openbaar Onderwijs en liberaal in de politiek?

We vragen slechts.

Waarom zijt GIJ zóó nauw in uw ingewanden?

D. E. C.

heerschende en bepalende factor van hun kerkelijk leven.

Wanneer wij het voor-den-oorlogsche leven van de kerken, welke door afscheiding of doeleantie tot reformatie waren gekomen, overzien, ontdekken we daarin een groote veelvormigheid.

Vooreerst leefde daarin het geestelijk nakroost van de oude afgescheidenen. Voor het overgrote deel bestond dat uit eenvoudige menschen. Van diepzinnige, theologische speculaties en constructies moesten ze niet veel hebben. Ze accentueerden krachtig, dat het op een leven van berouw en bekeering aankwam. Gods volk moest persoonlijk, krachtig, „bevindelijk" eigen zonde en verdorvenheid leeren kennen. Aan praten over zonde en zondigheid had je niets! Evenzoo kwam het aan op een levend, werkzaam geloof in Jezus Christus en in Gods woord. Een geloof, dat zich ook en vooral openbaarde in een zich innerlijk losmaken en ook uiterlijk distancieeren van de wereld. Met het fijne gevoel van een uit de Schrift levend geloof reageerden zij tegen allerlei orthodox geredeneer waar het leven des Geestes niet in doortilde. En ze trokken zich huiverig terug uit gezelschappen en organisaties waarin het woord „christelijk" of „calvinistisch"